

4. Особливості становлення ціннісних орієнтацій у майбутніх лікарів / Н.Л. Свінцицька, Ю.М. Северин, Р.Л. Устенко [та ін.] // Технології здоров'язбережування в сучасних закладах освіти України: проблеми та перспективи : матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф. / за заг. ред. О.О. Момот, Ю.В. Зайцевої, Ю.В. Солохи [та ін.]. – Полтава : Сімон, 2019. – С. 104–109.
5. Павленкова О.В. Самостійна робота студентів як важливий компонент вищої освіти / О.В. Павленкова, С.А. Павленко, І.М. Ткаченко // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів». – Полтава, 2017. – С. 117–119.
6. Роль сучасних інформаційних технологій у самостійній роботі студентів / Я.А. Тарасенко О.О. Тихонова, В.М. Рошко, О.О. Балковий // Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу : зб. тез наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.). – Івано-Франківськ, 2019. – С. 61.
7. Сучасні методи викладання дисципліни анатомія людини в медичних вузах / Я.А. Тарасенко, О.О. Тихонова, Т.Ф. Дейнега [та ін.] // Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю ; м. Тернопіль, 16-17 трав. 2019 р. – Тернопіль, 2019. – С. 226–227.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ЗАРУБІЖНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Січко І.О., Мінакова А.М.
(Миколаїв, Україна)

На сучасному етапі людського розвитку екологічна освіта, виховання та культури відіграють важливу роль у виробленні спільних стратегій розвитку суспільства. Теперішня екологічна ситуація вимагає від населення нового погляду на відносини з природою, нових норм поведінки людини в довкіллі, почуття відповідальності перед майбутніми поколіннями.

Проблеми екологічної освіти є предметом дослідження багатьох зарубіжних учених: визначення філософських, соціально-економічних, культурологічних, етичних та інших основ екологічної освіти, виявлення сутнісних, змістовних, структурних характеристик екологічного світогляду, екологічної свідомості, екологічного мислення як факторів кардинальної зміни ставлення людини до природи, формування екологічної культури як мети екологічної освіти, виявлення теоретико-методологічних підстав загальної екологічної освіти та виховання (В. Гірусов, Н. Дежнікова, С. Дерябо, А. Захлебний, І. Зверев, Д. Кавтарадзе, М. Кармаєв, М. Мойсєєв, М. Мамардашвілі, Н. Мамедов, М. Реймерс, І. Суравегіна, А. Урсул, В. Ясвін та ін.).

Екологічна освіта пройшла довгий шлях у своєму розвитку від відносної невизначеності мети і завдань до загального визнання як провідного чинника досягнення стабільності та сталого розвитку сучасного світового співтовариства і планети в цілому [3].

ЮНЕСКО розглядає екологічну освіту в межах окремої програми як самостійну ланку. В багатьох країнах питання щодо місця й правомірності екологічної освіти й виховання в загальній системі освіти зі сфери довготривалих дискусій успішно змістилося у площину практичної реалізації. Прикладом можуть стати такі країни, як Німеччина, Фінляндія, Швеція, Японія, США, Канада та ін. [2].

У Західній Європі екологічне виховання починається з трьох років. Важливе значення в цьому процесі мають спеціальні господарства, в яких діти можуть спілкуватися з тваринами, доглядати за ними. У різних країнах існують свої специфічні умови освіти і виховання.

Увагу привертає досвід освітньої системи Німеччини. Країна позначила мету і завдання цього виду освіти, підкреслила необхідність включення питань навколишнього середовища в зміст усіх шкільних предметів, відзначила важливість створення спеціальних, окремих міждисциплінарних курсів і їх вивчення на всіх етапах шкільного навчання. Значну увагу також було приділено неформальній, додатковій освіті. Найважливіші завдання німецької системи екологічної освіти полягають в тому, щоб змінити уявлення і поліпшити знання молодих людей про довкілля, розвинути їх готовність захищати природу, сформувати у підростаючої моделі екологічно відповідальну поведінку.

Екологічна освіта отримала пріоритетний статус у міждержавному співробітництві скандинавських країн.

Важливі кроки з питань екологічної освіти в Швеції були зроблені ще в 1970 році у зв'язку з підготовкою та проведенням Європейського року навколишнього середовища. У ті роки питання навколишнього середовища були інкорпоровані в нові дев'ятирічні програми обов'язкового навчання. У той же час був підготовлений і прийнятий до реалізації Національний проект з питань навколишнього середовища. Відповідно до його вимог у Швеції були опубліковані нові навчальні посібники для шкільних учителів і учнів. Шведське товариство захисту навколишнього середовища (ЕРА) спільно з Національним агентством з питань освіти створили загальнодержавну інформаційну мережу з проблем екологічної освіти. Цією системою можуть користуватися шкільні вчителі, учні, представники громадських організацій, а також усі громадяни, які цікавляться екологічною освітою. Швеція – активний учасник багатьох міжнародних навчальних проектів.

У Норвегії фахівці педагогічної освіти повинні мати спеціальну підготовку, знати основи екології та охорони природи, стан природних ресурсів своєї країни, володіти методиками екологічної освіти і виховання. В середніх та старших класах проблеми довкілля обов'язково розглядаються в курсах біології, географії, історії, хімії, фізики - на це приділяється до половини навчального часу. Тут вивчають стан навколишнього середовища місцевої природи, проблеми урбанізації, охорони об'єктів природи і непоновлюваних ресурсів, а також теми: «Повітря і вода», «Засоби зв'язку», «Наші потреби».

Екологічна освіта є актуальною соціально-педагогічною проблемою в Австрії, питання якої включені в шкільні програми як міжпредметні теми. Основними видами діяльності цієї групи понині є: організація спеціальних шкільних проектів (наприклад, «Шкільний сад», «Екологія в школі», «Екологічна майстерня» тощо); проведення природоохоронних акцій (наприклад, «Озон» тощо); розробка спеціальних навчальних посібників і різних дидактичних матеріалів; організація семінарів для педагогів-екологів, а також курсів перепідготовки для всіх фахівців, які беруть участь в екологічній освіті дітей; видання газет і журналів з питань екологічної освіти; розробка спеціальних еколого-освітніх програм типу «Середовище, школа і громадськість»; створення загальнодержавного банку даних з питань екологічної освіти [3].

Влада Великобританії визначила екологічну освіту як «серцем» політики досягнення сталого розвитку. Згідно Національній програмі освіти школи повинні виконувати такі соціально важливі завдання: підтримувати школярів у їх прагненні спостерігати природу і досліджувати навколишнє середовище з різних точок зору; заохочувати цікавість дітей до навколишнього середовища, а також їх прагнення прийняти практичну участь у вирішенні реальних екологічних проблем [5].

У Нідерландах під контролем уряду здійснюється проект з охорони ландшафтів. Тут працює інститут з проблем природоохоронного виховання і навчання. Сьогодні близько 200 норвезьких шкіл беруть участь у міжнародних проектах, направлених на зменшення рівня забруднення Балтійського моря (MUVIN Project). Багато шкіл включені в міжнародний проект «GLOBE», запропонований віцепрезидентом США А. Гором.

У Голландії сформулювало національний план дій у сфері екологічної освіти. Заклади освіти самостійно здійснюють різні види еколого-освітньої діяльності, залучаючи місцеві, регіональні, національні структури, фахівців та експертів. Згідно із законодавством Голландії, школи мають право самі обирати зміст і методи екологічної освіти [3].

Отже, екологічна освіта є важливим чинником розвитку кожної країни світу, а також становлення сталого розвитку суспільства. Кожна країна робить значні кроки у покращенні екологічного стану планети. В цілому, можна відзначити те, що в розвинених країнах світу йде екологізація всіх рівнів освіти шляхом запровадження національних, регіональних і глобальних проектів і програм. Спостерігається широке включення питань навколишнього середовища в усі сфери внутрішньої і зовнішньої політики даних країн, загострюється увага на тому, що господарська діяльність людини в навколишньому середовищі повинна строго відповідати принципам сталого розвитку [2].

Список використаних джерел:

1. Бойченко С.В. Екологічна освіта – основа сталого розвитку суспільства / С.В. Бойченко, Т.В. Саєнко. – К.: Університет «Україна», 2013. – 502 с.
2. Бондар О.І. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : науково-методичний посібник для вчителів / Бондар О.І. [та ін.]. – Херсон : Гринь Д.С., 2015. – 228 с.
3. Национальные системы экологического образования стран Западной Европы и США [Електронний ресурс] Режим доступа: <http://eco-forchildren.ucoz.ru>.
4. Писанка К. Проблеми екологічної освіти та виховання в різних країнах світу // Молодий вчений. – 4 (07). – 2014. – С. 65–71.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМАНДНОЇ РОБОТИ НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «АВІК-2000»

Смірнова К.Є.
(Полтава, Україна)

Ефективне функціонування будь-якої організації та підвищення її конкурентоздатності в умовах нестабільного бізнес-середовища вимагає постійних інновацій. Тому у контексті нинішніх міжнародних та загальноєвропейських соціоекономічних трансформацій усе більша кількість компаній використовують у своїй роботі командну роботу, з метою швидкого реагування на зміни в умовах інтенсивної глобальної конкуренції і зростаючої складності умов функціонування. Загальні цілі, при цьому, досягаються через спільну симбіотичну співпрацю й акумулювання досвіду людей.

Найбільш яскраво підкреслює важливість спільної роботи у команді вираз Генрі Форда: «Зібратися разом це початок. Залишатися разом це прогрес. Працювати разом це успіх» [5].

Загальним проблемам командної роботи присвячені роботи таких закордонних та вітчизняних учених, як: М. Белбін, Н. Григор'єва, Л. Карамушка, Дж. Р. Кемзенбер, К. Левіс-МакКлеар, В. Міхеєв, А. Радугін, Д. Сміт, М. Тейлор, Б. Тукман.

Тож наразі найбільш освічені та успішні організації намагаються перенести акцент своєї організаційної структури та політики з індивідуальних працівників на команди [4, с. 8].

Ключовим фактором ефективної діяльності команди є наявність командного духу та ефективний розподіл ролевих функцій. Як відмічає К. Ковальська, усі ролі в команді поділяються на цільові й підтримуючі. Члени команди, які виконують цільові ролі, направляють свою енергію на вирішення проблем, що стоять перед командою, а члени